

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

25 בדצמבר 2023

1695

י"ג בטבת התשפ"ד

עמוד

הצעת חוק לייעול האכיפה והפיקוח העירוניים ברשויות המקומיות (הוראת שעה) (תיקון מס' 11).
התשפ"ד-2023 410

הצעת חוק ליעול האכיפה והפיקוח העירוניים ברשויות המקומיות (הוראת שעה) (תיקון מס' 11), התשפ"ד-2023

1. תיקון סעיף 23
בחוק ליעול האכיפה והפיקוח העירוניים ברשויות המקומיות (הוראת שעה),
התשע"א-2011¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 23, במקום "י"ט בטבת התשפ"ד (31
בדצמבר 2023)" יבוא "כ"ב בניסן התשפ"ד (30 באפריל 2024)".

ד ב ר י ה ס ב ר

שעה לתקופה של שנתיים. במהלך השנים הוארכה תקופת
הוראת השעה מזמן לזמן בתקופות נוספות, ולאחרונה בחוק
ליעול האכיפה והפיקוח העירוניים ברשויות המקומיות
(הוראת שעה) (תיקון מס' 10), התשפ"ג-2023 (ס"ח התשפ"ג,
עמ' 422, הוארך תקופה עד יום י"ט בטבת התשפ"ד
(31 בדצמבר 2023)).

בשנות הפעלת מערכי האכיפה העירוניים הוכללו
עד כה בתוספת הראשונה לחוק 89 רשויות מקומיות, ובהן
גם מועצות אזוריות. במרביתן פועל כיום מערך אכיפה
עירוני, ובחלקן מצוי מערך האכיפה העירוני בשלבי הקמה
והיערכות שונים. נוסף על כך, במסגרת זו פועלים מערכי
אכיפה עירוניים בכמה רשויות מקומיות באזור יהודה
והשומרון, מכוח סעיף 87 לתקנון המועצות המקומיות
(יהודה והשומרון), התשמ"א-1981, שכותרתו "אימוץ
הוראות חוק ליעול האכיפה והפיקוח העירוניים ברשויות
המקומיות (תיקון מס' 203), התשע"ב-2012".

לדעת גורמי המקצוע במשרד לביטחון לאומי
ובמשרת ישראל, יש בנתונים שהצטברו עד כה כדי
להעיד כי פעילות מערכי האכיפה העירוניים היא יעילה
ואפקטיבית. כמו כן, קיימת שביעות רצון רבה בקרב ראשי
הרשויות המקומיות מפעילות מערכי האכיפה העירוניים
המבוצעת בתחומן, לרבות משיתוף הפעולה הקיים עם
משרת ישראל בנושא, ומהיזומה לפעילויות משותפות
שלהם בתחומי האכיפה השונים. מרביתם אף מדגישים את
חשיבות התוכנית ומציינים את התרומה המשמעותית של
מערכי האכיפה העירוניים לשיפור איכות החיים ותחושת
הביטחון של התושבים ברשויות המקומיות שבהן פועלים
המערכים.

על רקע ממצאים אלה פורסמו החל משנת 2015 הצעות
חוק מטעם הממשלה אשר ביקשו להפוך את הוראת השעה
בנושא להוראת קבע (ראו למשל הצעות חוק הממשלה
מס' 929, התשע"ה, עמ' 752; הצעות חוק הממשלה מס'
1105, התשע"ז, עמ' 750; הצעות חוק הממשלה מס' 1421,
התשפ"א, עמ' 522). ואולם עד כה טרם עוגנה הוראת השעה
כהוראת קבע אלא הוחלט על הארכת תקופה, כאמור, עד
יום י"ט בטבת התשפ"ד (31 בדצמבר 2023).

לנוכח אירועי חודש אוקטובר האחרון וההכרזה על
מלחמת "חברות ברזל" בעקבותיהם, חל עיכוב בקידום

סעיף 1 החוק ליעול האכיפה והפיקוח העירוניים
ברשויות המקומיות (הוראת שעה),
התשע"א-2011 (להלן – החוק או הוראת השעה), נחקק
כהמשך וכהשלמה להחלטת ועדת השרים למאבק
באלימות מיום כ"ו בסיון התשע"ע (8 ביוני 2010). אשר
קיבלה תוקף של החלטת ממשלה מס' 1848 ביום י"ב בתמוז
התשע"ע (24 ביוני 2010), וכותרתה "מתכונת להפעלת
שיטור עירוני בישראל – רפורמה בתחום הביטחון האישי"
(להלן – החלטת הממשלה מס' 1848). במסגרת החלטה
זו הוחלט, בין השאר, על קידום תוכנית להקמת מערך
אכיפה עירוני משולב ברשויות המקומיות, הכולל כוח
שיטור ייעודי ויחידת פיקוח עירונית ייעודית, ואשר יפעל
להרתעה, למניעה ולאכיפה בתחום עבירות איכות החיים,
האלימות וההתנהגות האנטי-חברתית (להלן – התוכנית או
מערך אכיפה עירוני). זאת, במטרה לאפשר רפורמה מהותית
ויסודית, שתגביר במידה ניכרת את הביטחון האישי ואת
תחושת הביטחון האישי של אזרחי המדינה ותושביה,
דרך מרכזית וכמנוף לשיפור איכות החיים במדינת ישראל.

במסגרת יישום החלטת הממשלה מס' 1848 ובמטרה
ליעל את יכולת הפיקוח והאכיפה של הרשויות המקומיות
בעבירות שבתחום אחריותן ולאפשר להן לסייע למשרת
ישראל בפעולות למניעת אלימות בשטחן, נחקק החוק. בחוק
הוקנו לפקחי הרשויות המקומיות אשר עומדים בתנאים
הקבועים בחוק ואשר הוסמכו לפי הוראותיו, סמכויות
מסוימות לשם פיקוח על ביצוע חוקי עזר. כמו כן, לפקחי
הרשויות המקומיות אשר הוסמכו ל"פקחים מסייעים"
בהתאם להוראות החוק, הוקנו סמכויות נוספות שאותן
הם רשאים להפעיל לשם סיוע למשרת ישראל בפעולות
למניעת אלימות, בתנאים ובסיווגים המפורטים בחוק.

בהתאם לתפיסת ההפעלה של מערכי האכיפה
העירוניים, כפי שגובשה במשרד לביטחון לאומי ובמשרת
ישראל, מתמקדים מערכי האכיפה העירוניים באכיפת סל
עבירות מוגדר בתחומי איכות החיים ומניעת אלימות.

בשל חדשנות מערכי האכיפה העירוניים באותה העת
וכדי לבחון את האפקטיביות שבהקמתם ואת מידת יעילותם
בהשגת המטרות שהוגדרו ופורטו לעיל, הוחלט בהחלטת
ממשלה מס' 1848 כי המערכים יוקמו ויפעלו כפייילוט
לתקופה של שנתיים. בשל כך, חוקק החוק בתחילה כהוראת

¹ ס"ח התשע"א, עמ' 1057; התשפ"ג, עמ' 422.

”7. מרחב חקלאי – שטח שבו מתבצעות פעולות של עיבוד קרקע, או של ניהול משק חי או צומח.”

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 2 סעיף 13 לחוק קובע כי לשם סיוע למשטרת ישראל בפעולות למניעת אלימות, רשאי פקח מסייע להפעיל את הסמכויות המפורטות בסעיף, במקום המנוי בתוספת השנייה כפי שקבע מפקד המחוז במשטרת ישראל לפי סעיף 15 לחוק, אם ביצע אדם מעשה אלימות בפניו או בפני אדם אחר הקורא לעזרה והמצביע עליו בפני הפקח המסייע, או אם נוכח הפקח המסייע כי בשל איום או מעשה של אדם בפניו או בפני אדם אחר הקורא לעזרה והמצביע עליו בפני הפקח המסייע, הוא עומד לבצע מעשה אלימות. כדי לתת מענה לאתגרים הייחודיים שאיתם מתמודדים מערכי האכיפה הפועלים במועצות האזוריות, ולאפשר את הרחבת הפעלת התוכנית גם בתחומים נוספים הרלוונטיים למאפיינים הייחודיים של המועצות האזוריות כאמור, מוצע להוסיף את המרחב החקלאי לתוספת השנייה לחוק, ולאפשר למשטרה להסתייע בפקחים המסייעים בפעולות למניעת אלימות, בהתאם להוראות סעיף 13 לחוק, גם במקום זה.

עבודת המטה המבוצעת על ידי גורמי המקצוע במשרד לביטחון לאומי ובמשטרת ישראל, לבחינה ולהסדרה של היבטי התוכנית השונים והעברתה למסלול של הסדר קבע. נוסף על כך, עלה הצורך לבחינת התוכנית ואפשרות עדכונה, בהתאם לתובנות שעלו על רקע אירועים אלה.

משום כך ומכיוון שמטרת חקיקת החוק ובהן המאבק באלימות, בעבריינות ובעבירות הפוגעות באיכות החיים של תושבי הרשויות המקומיות, והצורך בשמירה על המשך רצף הפעלתה ואפשרות הרחבתה של התוכנית לרשויות מקומיות נוספות, עומדים בעינם, מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה, בארבעה חודשים, עד יום כ"ב בניסן התשפ"ד (30 באפריל 2024), וזאת כדי לאפשר במהלך תקופה זו את השלמת עבודת המטה בתוכנית, על כלל היבטיה, לרבות בחינת הרשויות המקומיות שייכללו בתוכנית, בחינת מתווה הסיוע בתקצוב התוכנית שיינתן לסוגי רשויות מקומיות מסוימות, והפיכת הוראת השעה להוראת קבע לאחר עריכת השינויים הנדרשים.

